

~~_____~~

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingen Dienst

Postbus 20701
2500 ES Den-Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie Verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/93/095/3753	21 december 1993

Onderwerp:
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 71/93)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen

~~_____~~
Kolonel-KLu

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
Den-Haag

Doorkiesnummer
070 - 3 18 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

~~_____~~

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/93/095/3753 d.d.
21 december 1993

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland ✓

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst ✓
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. plv DGPZ

Intern:

HMID ✓
HSV ✓
HAI ✓
HMA ✓
Archief ✓

(10)

[REDACTED]

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

71/93

(Afgesloten 211000 DEC 1993)

Bosnië-Herzegovina

In Wenen en Belgrado is de afgelopen dagen informeel overleg gevoerd over een vredesregeling voor Bosnië-Herzegovina. Bij het beraad in Belgrado waren overigens de Bosnische Moslims niet vertegenwoordigd. Naar verluidt was het overleg er met name op gericht de Bosnische Serviërs en Kroaten te bewegen tot territoriale concessies in de door de Moslims gewenste zin. Inmiddels heeft de Bosnische premier Silajdzic verklaard dat zijn regering geen aanleiding ziet haar opstelling in het vredesoverleg te wijzigen.

De Kroatische minister van Buitenlandse Zaken Granic heeft gesteld dat Kroatië niet zal aanvaarden dat op de Bosnische Kroaten druk wordt uitgeoefend om meer gebied op te geven. Granic sloot weliswaar niet uit dat Kroatië zou instemmen met Moslim-eisen voor een toegang tot de zee, maar stelde een dergelijke regeling afhankelijk van een algemeen vredesakkoord dat ook betrekking zou moeten hebben op de "Servische" gebieden in Kroatië. Uit zijn uitspraken kan worden opgemaakt dat de Kroaten niet van plan zijn nieuwe concessies aan de Moslims te doen. Er is in de huidige omstandigheden evenmin reden om aan te nemen dat de Serviërs bereid zullen zijn onder diplomatieke druk tegemoet te komen aan de territoriale eisen van de Moslims. Daarom wordt aangenomen dat ook de formele onderhandelingen die deze week zullen worden gehouden, geen doorbraak zullen opleveren.

Een delegatie van de Kroatische Coördinatieraad, een groep Bosnische Kroaten onder leiding van het Bosnische presidiumlid Kljucic die zich inzet voor behoud van Bosnië-Herzegovina als multi-etnische staat, heeft dezer dagen een bezoek gebracht aan de Kroatische president Tudjman. Dit bezoek houdt verband met onenigheid onder de Bosnische Kroaten over de in het conflict te volgen koers. Tot voor kort leek de HVO, de belangrijkste Bosnisch-Kroatische politieke en militaire organisatie, te streven naar aansluiting van de door haar gedomineerde gebieden bij Kroatië. Hiertegen bestaat echter verzet van een deel van de Bosnisch-Kroatische bevolking, die vreest in een dergelijk Groot-Kroatië als tweederangs burgers te zullen worden beschouwd. Bovendien wordt de leider van de HVO, Boban, beschuldigd van eigenmachtig optreden. Hoewel over het bezoek van Kljucic, een voormalig leider van de HVO, geen bijzonderheden bekend zijn, kan dit overleg erop wijzen dat Tudjman zijn steun aan de HVO en Boban heroverweegt. Daarbij kunnen ook de tegenvallende militaire prestaties van de HVO in het afgelopen jaar een rol hebben gespeeld.

Volgens Kroatische media heeft het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic, die in de enclave rond Bihac strijd levert tegen Bosnische regeringseenheden, verklaard dat hij de komende onderhandelingsronde over de toekomst van Bosnië-Herzegovina wil bijwonen. Indien de EU niet bereid is op zijn verzoek in te gaan, zou Abdic hebben gedreigd de eventueel te bereiken akkoorden niet te erkennen. Vermoedelijk zal de Bosnische regering Abdic als gesprekspartner afwijzen, omdat daardoor de verdeeldheid in het Moslim-kamp zou worden geformaliseerd. Daarentegen is denkbaar dat de Serviërs en Kroaten hiertoe wel bereid

~~_____~~

zouden zijn, al was het alleen maar om de positie van de Moslim-regering te verzwakken.

De Franse regering heeft vorige week (opnieuw) gezinspeeld op terugtrekking van haar UNPROFOR-eenheden komend voorjaar, indien er niet op korte termijn een vredesregeling voor Bosnië-Herzegovina wordt gesloten. Ook andere landen die een bijdrage leveren aan UNPROFOR hebben de afgelopen maanden twijfels geuit aan het nut van voortzetting van die inspanning als een vredesregeling onmogelijk blijft en de humanitaire hulpverlening ook in de toekomst wordt verhinderd door de strijdende partijen. De Franse verklaring heeft mede tot doel diplomatieke druk uit te oefenen op de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina om door nieuwe concessies een vredesregeling mogelijk te maken.

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft gisteren een resolutie aangenomen waarin wordt opgeroepen tot opheffing van het embargo op wapenaankopen door de Bosnische regering. Ook werden de Bosnische Serviërs opgeroepen hun beleg van Sarajevo en andere Moslim-steden te staken. De motie werd gesteund door de VS, maar de lidstaten van de EU, Rusland en China onthielden zich van stemming. De resolutie is een politiek signaal, waarvan de praktische betekenis gering is. De Algemene Vergadering, waarin de niet-gebonden en islamitische landen domineren, heeft niet de bevoegdheid om besluiten te nemen in de kwestie van opheffing van het wapenembargo. Tot op heden heeft de Veiligheidsraad, die wèl over deze bevoegdheid beschikt, door de VS gesteunde pleidooien van Bosnische zijde tot opheffing van het embargo naast zich neergelegd. Deze uitspraak van de Algemene Vergadering van de VN, aan de vooravond van nieuwe besprekingen over de politieke toekomst van Bosnië-Herzegovina, zal overigens niet bijdragen tot een flexibeler opstelling van de Bosnische autoriteiten.

De opperbevelhebbers van de Kroatische en Bosnische (Moslim-)eenheden in Bosnië-Herzegovina zijn onder auspiciën van VN-organisaties overeengekomen van 23 december tot 3 januari een staakt-het-vuren in acht te nemen, vermoedelijk in geheel Bosnië-Herzegovina. Dit bestand stelt de Kroaten in staat hun posities in centraal-Bosnië te consolideren, terwijl de Moslims zich kunnen concentreren op de verdediging van hun posities tegenover de Servische eenheden. Er zijn berichten dat ook de Bosnisch-Servische militaire leiding bereid zou zijn zich aan een bestand te houden, maar deze zijn niet bevestigd.

Volgens de VN-rapporteur over naleving van de mensenrechten in het voormalige Joegoslavië, de vroegere Poolse premier Mazowiecki, is de humanitaire situatie in tenminste vier door de VN als "veilige gebieden" aangemerkte gebieden (te weten Srebrenica, Zepa, Gorazde en Tuzla) rampzalig. In dit kader drong hij onder meer aan op heropening van het vliegveld van laatstgenoemde stad voor aanvoer van hulpgoederen. Zoals bekend verwerpen de Serviërs, die de genoemde steden belegeren, de heropening van het genoemde vliegveld omdat zij stellen te vrezen dat daardoor hun tegenstanders ook militair bevoorraad zouden worden. Volgens Mazowiecki zou de heropening van het vliegveld van Tuzla desnoods gewapenderhand moeten worden afgedwongen, omdat dit de enige methode is om een "humanitaire ramp" te voorkomen.

Volgens vooralsnog onbevestigde berichten hebben de Bosnische strijdkrachten opleidingseenheden gevormd in Srebrenica. Ook in Zepa en Gorazde zouden eenheden worden getraind en indien nodig opnieuw op sterkte gebracht. Bij UNPROFOR is hiervan echter niets bekend. Het is zeker niet uitgesloten dat dergelijke berichten worden verspreid door de Bosnische Serviërs teneinde een rechtvaardiging te hebben voor voortzetting van hun beleg van de oostelijke "veilige gebieden". Zoals reeds eerder gemeld, hebben zij in het verleden reeds te kennen gegeven geen Moslim-enclaves aan de Bosnisch-Servische grens te zullen tolereren.

Kroatië

In de marge van de onderhandelingen over de politieke toekomst van Bosnië-Herzegovina eerder deze maand is ook overleg gevoerd tussen "Joegoslavië" en Kroatië. Na afloop van deze besprekingen heeft de "Joegoslavische" vice-premier Simic verklaard dat de weg is bereid voor een normalisering van de Servisch-Kroatische betrekkingen. Er waren de afgelopen tijd meerdere aanwijzingen voor toenadering tussen beide landen. Beide partijen streven in algemene zin overeenkomstige doelstellingen na met betrekking tot Bosnië-Herzegovina, te weten tenminste autonomie voor de door hen gedomineerde gebieden en in een later stadium, indien de politieke situatie dat toelaat, aansluiting van die gebieden bij de respectievelijke moederrepublieken. Naar wordt aangenomen lopen de standpunten over de toekomst van de Krajina, de "Servische Republiek" in Kroatië, echter nog steeds uiteen. Dit zal een volledige normalisering van de betrekkingen blijven verhinderen. Zelfs een nieuwe militaire confrontatie tussen beide staten over dit gebied blijft op langere termijn tot de mogelijkheden behoren.

Servië/Montenegro

Volgens de eerste, voorlopige, uitslagen van de verkiezingen voor het Servische parlement van afgelopen zondag heeft de socialistische partij van president Milosevic ongeveer een derde van de stemmen behaald. Zij is niet alleen de grootste partij gebleven, maar heeft haar positie zelfs versterkt. Enkele partijen, waaronder mogelijk die van de extreem-nationalistische voormalige militieleider Arkan, hebben de kiesdrempel van 5% niet overschreden. Doordat deze partijen afvallen, is denkbaar dat de socialisten toch méér dan de helft van het aantal parlamentszetels zullen verwerven. Onduidelijk is of de oppositionele Servische Vernieuwingspartij van de zich democratisch noemende Draskovic, dan wel de extreem-nationalistische Radicale Partij van Seselj de op één na grootste partij is geworden. Vast staat dat beiden niet veel meer dan 10% van de stemmen hebben gekregen. Draskovic heeft de afgelopen dagen openlijk gespeculeerd op de vorming van een regering onder zijn leiding. Het om zijn persoon gevormde DEPOS-blok heeft daartoe alleen volstrekt onvoldoende zetels behaald. De vorming van een niet-socialistische regering zou slechts mogelijk zijn met steun van Seselj, maar een dergelijk "monsterverbond" lijkt onwaarschijnlijk.

Indien de socialistische partij toch minder dan 50% van de parlamentszetels zou verwerven, zal zij mogelijk proberen opnieuw een minderheidsregering te vormen. Mochten de socialisten om enige reden toch een coalitie noodzakelijk achten, dan zullen zij vermoedelijk met name toenadering zoeken tot partijen die deel uitmaken van de onderling sterk verdeelde "democratische" oppositie. DEPOS zal daartoe, tegen de achtergrond van de anti-socialistische opstelling die het blok kenmerkt, vermoedelijk niet bereid zijn, maar mogelijk zouden de socialisten een meerderheid kunnen verwerven door kleinere partijen (zoals de Democratische Partij of de Boerenpartij) regeringsverantwoordelijkheid aan te bieden. Een herstel van de vroegere socialistisch-nationalistische coalitie is minder waarschijnlijk, omdat Milosevic in het kader van zijn streven naar opheffing van de sancties juist een gematigde lijn wil volgen en derhalve niet afhankelijk wil zijn van de extreem-nationalisten. Indien de socialisten er niet in zouden slagen een nieuwe regering te vormen en de totstandkoming van een alternatieve regering zou dreigen, is niet uitgesloten dat Milosevic het pasgekozen parlement opnieuw zal ontbinden en bij decreet verder zal regeren.

Overigens moet worden onderstreept dat de socialisten in het federale "Joegoslavische" parlement geen meerderheid bezitten. Zij zullen derhalve inzake de buitenlandse politiek, en met name in de verhouding tot de Serviërs in Kroatië en Bosnië-Herzegovina, een behoedzame koers moeten blijven varen om tegenover de nationalistische groeperingen de indruk te vermijden dat Milosevic de Groot-

[REDACTED]

Servische belangen opoffert aan zijn streven naar opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië".

Macedonië

Volgens Macedonische media overweegt de Macedonische regering de zogenaamde "Ster van Vergina" uit de staatsvlag te verwijderen. Tegen het gebruik van dit symbool van het antieke Macedonische koningshuis is fel geprotesteerd door Griekenland, dat de betreffende ster beschouwt als Grieks cultuurgoed. Mogelijk wil Macedonië met deze stap deels tegemoet komen aan de Griekse bezwaren tegen een formele diplomatieke erkenning van Macedonië, met inbegrip van de uitwisseling van ambassadeurs, door een aantal EU-landen.

Conclusie/vooruitzicht

Er is vooralsnog geen reden om aan te nemen dat de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina in de besprekingen over de politieke toekomst van het land bereid zullen zijn tot zodanige concessies dat een voor alle partijen aanvaardbaar onderhandelingsresultaat kan worden bereikt. Tegen deze achtergrond is de komende maanden een heroverweging van de UNPROFOR-inspanning van diverse landen denkbaar.

Er is sprake van toenadering tussen Kroatië en Servië. Op langere termijn blijft een hernieuwde militaire confrontatie tussen beide partijen denkbaar, met name met betrekking tot de "Servische" gebieden in Kroatië.

Onzeker is of de Servische socialisten de absolute meerderheid in het parlement hebben heroverd. Indien zij daarin niet geslaagd zijn, is denkbaar dat de socialisten een coalitie aangaan met kleine en relatief gematigde fracties. Indien de socialistische partij haar machtspositie zou dreigen te verliezen, zal president Milosevic mogelijk zijn toevlucht nemen tot ontbinding van het parlement en per decreet regeren. Ook na de verkiezingen zal hij blijven streven naar een vredesregeling voor Bosnië-Herzegovina die zijn uiteindelijke doel, te weten de staatkundige vereniging van alle Serviërs, niet zal doorkruisen, maar in ieder geval de weg kan vrijmaken voor een verzachting van de sancties tegen "Joegoslavië".